

LIBERTATEA

Abonamentul: „Libertatea” (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foaiă Interes.” (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei
pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foale pentru popor.
Apare JOIA
Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii
țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (Jud. Hunedoara).

MUSSOLINI

face prorocii primejdioase.

Mussolini a vorbit de curând unui gazetar american. Pa spus printre altele, că:

„Nu aveți grijă. Scopul nostru nu e războiul, numai ne pregătim pentru război! Cred că în 1935 se vor schimba multe în Europa de azi. Pacea de azi nu e îndestulătoare. Multe stări de azi trebuiesc revăzute. Sunt azi națiuni, cari nu mai pot rămânea în starea lor de acum. De pildă — Ungaria Soarta Ungariei trebuie ușurată. Ce spun nu e o amenințare cu război. Pacea poate fi revizuită și pe cale pașnică și pretinească...”

Are Mussolini ce are cu Ungaria. Adecă are cu Italia sa și cu — Yugoslavia! Se uită la slănină și se gândește la făină.

Și crede că Ungaria îi va fi de folos în manevra sa contra Yugoslaviei, pe care ar vrea s'o alunge de la Marea Adriatică.

Joc foarte primejdios — căci poate aprinde foc mic, care să se prefacă ușor într'unul foarte mare.

Imprumutul încheiat.

La 12 Ianuarie d. Intâiu Ministru Iuliu Maniu, a vestit Regența, că Imprumutul demult pregătit, încă de sub guvernul înaintaș, a ajuns la încheiere. Dl. Ministru de Finanțe Mihai Popovici s'a și dus la Paris, pentru iscălirea hârtiilor de lipsă încă. Așa apoi întâia lui rată — că vine pe rând, — va sosi în curând în țară, după care guvernul ajungând la sume mai măricele de bani, va putea începe unele lucrări, cari să mai aducă ceva învârtire de bani între oameni.

O știre dureroasă.

— BOALA USCATĂ ÎN ARMATĂ —

O foaie a armatei „Revista Infanteriei”, scrie despre starea săcătății în armată, următoarele:

„În fiecare an armata pierde un număr mare de ofițeri răpuși de boli nemiloase, dintre cari tuberculoza (boala de plămâni, hectica) ține locul întâi.

„Un singur Regiment de Infanterie a pierdut în vreme de câteva luni, trei vrednici ofițeri, 2 Căpitani și 1 Locotenent.

„Regimentele dela frontieră (de paza hotarelor țării) ne arată stări înfricoșătoare: Mai mult de jumătate

din ofițeri sunt bolnavi de tuberculoză, în felurite stări de desvoltare...”

„Aceasi stare al-o arată corpul reangajaților, ajutorii ofițerilor...”

Și revista militară se oprește aci. Fie că n'a mers cu cercetările mai departe, fie că îi e greu să le și arate, nu spune: ce-o fi cu soldații de rând, cu trupa?

E mai mult ca dureros ce ni se descopere prin această mărturisire a revistei armatei.

E semă de marea lipsă de îngrijire a sănătății ofițerilor și soldaților. Ofițerul tot la câteva zile e trimis de gardă colo și colo, a vând să petreacă noaptea în o cameră îndoinic de sănătoasă... Au stat în ea pe rând noapți întregei alți-ofițeri, unii sănătoși, alții bolnavi. Acești din urmă au lăsat în cameră germeii bolii pe care ei, sărmanii, o poartă în ei. Ofițerul tiner și sănătos ce i urmează în slujbă, doarme noapți după noapți în aceeași cameră plină de microbi (germeni) cari se coabăresc și în pieptul lui tiner și azi un pic, mâne un pic, prind putere și în el până îl ofilesc, până îl răpun și pe el.

Soldații la fel: Fac de slujbă în casă de gardă rar curățită și întințite, în care, pe aceleași scânduri au zăcut unii soldați bolnavi, și germeii bolii acelor, prinși de patul aspru, sunt supti și de timerul flăcău ce le urmează în slujbă, și nici nu știe cum, din om, se vede într'o zi ofilit și prins în cleștele bolii și el. Sau în casarmă doarme în pat mo lipsit sau în aceeași casă cu 2—3 bolnavi, cari umplu tot aerul casei cu microbii bolii lor...

Atins numai ușor de boală, îl trimiti să stea 2—3 ciasuri pe ger cumplit de pază, — aci în oraș, dar mai ales afară, la paza de hotar sau de magazine militare depărtate, — și-l răzbește odată bine frigul, și de aci încolo germeii crudei boale au putere îndoită asupra lui!

Mare răspundere au aci mai ales Doctorii militari! Ei ar trebui să facă dese și aspre inspecții a camerelor de gardă, atât a celor în cari stau de slujbă ofițerii, cât și soldații! — Să poruncească cât mai deasă curățire temeinică (desinfec-tare) a acelor camere, vâruire nouă a lor, curățirea, prin opărire și alte mijloace mimicoare de microbi, a paturilor, meselor, scaunelor, a vaselor de apă și de beut apă.

Soldații și Ofițerii cari văd că acest lucru nu se face, ar trebui singuri să ceară asta Doctorilor, — căci altfel, iacă, la ce stări jalnice, păcătoase, ucigăse, — se ajunge prin negrijirea de acele locuri.

Tot așa cu toate încăperile Casarmelor.

Comandanții garnizoanelor, și trupelor, să știe și oare asta pe inimă, căci ori-ce om mort, ucis în acest fel, soldat sau ofițer, le apasă în mare măsură lor pe suflet, pentru suferirea unor stări negrijite!

Parlamentul

s'a deschis de nou la București la 14 Ian. Se debate Răspunsul ce e a se da la Cuvântul Tronului cu care s'a deschis Sfatul Țării. Pe lângă el treburi mai mărunte, ca comunicări (înștiințări) și cereri și Interpelări (felurite întrebări puse miniștrilor). Intre el pân'acum nimic însemnat.

Oamenii lui D-zeu.

Cari nu uită a face bine semenilor lor, chemându-i pe căile luminii...

Și începutul acestui an de abonament, ne-a adus, ca toți cei din trecut dovezi, că printre cetitorii nostri se găsesc mulți de cei cari nu se gândesc numai la sine și la mulțumirea ori aйна lor, ci și la binele de aproapele. Sunt foarte numeroși acei abonați și cetitori ai nostri, cari trimițând bani pentru sine, au mai trimis pentru unu-doi abonați noi ce ni au făcut printre cunoscuții lor, — dovedindu-se prin aceasta înțelepți sămănători de lumină printre semeni lor.

Pomenim aci pe câțiva.

— Dl. Nicolae Tecău din America (de fel din Sebeș, Jud. Alba), nu și-a uitat nici de data asta de frații săi din Sebeș, și ne-a trimis 2000 Lei pentru cari să trimitem foi pe anul 1929 în Sebeșul iubit de dsa și 2 abonamente pentru 2 înși din Șeica mare. Vom trimite foile la 14 Români din Sebeș și la cei 2 din Șeica.

— Dna Lizica Iordache, soția Inv. diriginte școlar din Vâlcelebăi, zelosă răspânditoare a portului național printre copilele și fetele din acest colț de țara săcueso, a abonat pe 12 fete mai măricele, de acolo, la „Foaiă Interesată”, făcându-le să îndrăgească și scrisul românesc și sufletul românesc din aceste foi, ajutându-le a le face Românețe luminate!

— Fratele nostru Vasile Avramescu din Cujeșdia (Bănat) ne-a trimis și de data asta numeroase abonamente din acea comună, în care și anul trecut am avut vre-o 30 de cetitori. Anul acesta numărul lor a sporit, prin stăruințele vrednicului sămănător de lumină Avramescu.

— Nicolae Alexa din Gruni (J. Severin) ducea dela noi anul trecut 5 rânduri de foi, abonate pentru 5 cetitori buni de acolo. În anul de față le-a crescut numărul la 8.

Și alții. Fie pomenită cu laudă jertfa și strădania tuturor.

Incă unul!

Un frizer din București a fost invitat de Sftu Ioan la fratele său în Calca Buzești, la petrecere. Și a petrecut până după miezul nopții, când frizerul, Dumitru Vataa, a început a se plânge de arsuri pe pept și că-i e rău. Peste 2 ciasuri nenorocitul a orbit și până dimineața a murit! El al 14 mort, de care se știe, în 2 luni. Și câți vor fi murit pe la sate de cari nu s'a mai scris...

Pe aiurea și pe la noi.

— Inchisoare pe viață unei femei, pentru că a vândut iară rachiu, în America. —

În Statele Unite ale Americii de Nord bănturile sunt oprite de tot. Cei ce totuși le vând, pe ascuns, sunt pedepsiți aspru. Pedepsa întâi e mai ușoară, a doua mai grea, a treia foarte grea iar a patra e, n'ai crede, închisoare pe viață, — ca la noi pentru omor!

În Decembre trecut, ne spune ziarul „America” din Cleveland, a fost osândită la închisoare pe viață doamna Etta Mae Miller, pentru că a fost prinsă a 4-a oră vânzând rachiu.

Și a vândut rachiu curat, nestricat, nemestecat cu spirt veninos, ucigător.

La noi iaca se desocpăr ucigași a zeci de oameni prin beutură cu știrea otrăvită, și — ori nu li se întâmplă nimic, ori li se dă o pedeapsă — în bani...

Abia după atâtea mari nenorociri, fabricantul de căpetenie de otrăvuri, Jidanul dela „Viile Românești” a fost dat în judecată... Ceea-ce însă nu însămnă că va și fi judecat... Că are propte bune în sus.

Incă un rând de dări.

— ACESTEA NUMAI PENTRU ORAȘ —

„Dările sporite pentru toată țara, le cunosc cetitorii: Timbrul scumpit, darea pe venit (cifra afacerilor) scumpită urcarea pe global, pe beuturi, pe sare, tutun (pria scumpirea lor), și altele, — acestea privesc pe toată lumea, și pe săteni, ca și pe orășeni.

Peste aceste dări urcate, orașelor li s'au pus și alte câteva sarcini, deosebit numai lor. Anume:

Guvernul void să ușureze bu-

getul Statului de unele cheltuieli, — le trece pe acelea în sarcina bugetelor orașelor.

Statul își are poliția lui, iar orașele își au și ele poliția lor comunală, mai mică. Acum guvernul a poruncit orașelor, să iee în bugetele lor o parte, cam a 4 a parte, din poliției de stat din oraș. Ele, orașele, să le dea plata pe care o aveau până acum dela stat, ele să le dea îmbrăcăminte și tot, — descărcând cu atâta bugetul statului.

Orașul nostru mic, Orăștia, a preluat 4 polițiști dela stat, îngreunându-și bugetul pe anul de față cu 150.000 Lei, iar cu îmbrăcăminte și ce li se mai cade, vine la 200.000 Lei urcare la cheltuieli.

Orașe mari, ca Aradul, Timișoara, Oradea, Clujul, — auzim că iau câte 100 de polițiști dela stat, îngreunându-și bugetele cu 2-3-4 milioane, — ușurând cu atâta bugetul Statului.

— Urcarea dării, pe automobile, privește iar orașele, — la sate nefiind ele încă ajunse.

— A treia urcare pe orașe e: întreținerea Perceptoratelor de Stat. — Dacă acele Perceptorate fac un cât de mic serviciu și orașului, în strângerea de dări orașe-

nești, — ele sunt date în sarcina orașului cu toată cheltuiala lor! — Așa e provocat și orașul nostru mic Orăștia, să iee în bugetul anului 1929 cheltuielile Perceptoratului de Stat, dându-i casă, luminat, încălzit, pază și tot ce i e de lăsat. — Cheltuiala de încălzeală vre-o 150.000 Lei pe an. — Al nostru oraș își are oficiul său de adunat dările orașenești, și nu adună prin Perceptoratul de stat nimic, — doar că i dă „aditionalul“ obișnuit, pentru care statul nu ține nici un slujbaş mai mult. S'a răspuns că orașul își va aduna, prin deregătorile sale, și acel adițional, ca să nu fie silit a purta el cheltuielile cu întreg Perceptoratul Statului. Dar nu credem că va scăpa de noul bir.

Și așa iată pe un singur orașel ca al nostru (cu abia 7500 locuitori) o descărcare de cheltuieli din bugetul statului, de 400.000 Lei (care se fac ele jumătate de milion prin creșterea cheltuielilor ce vor mai cere și unii și alții). Cu atât orașul trebuie să-și îngreuneze la dare pe cetățenii săi, peste sporul de dări pe cari îl plătesc în șir cu toată țara.

Așa poate că se va ajunge la buget de stat echilibrat, dar că orașele la ce vor ajunge, — știe Dumnezeu.

Din Basarabia.

O veste ce face gânduri oamenilor iubitori de bună pace în țară. — Dar o judecată rece, cumpătată, poate trece cu pace peste furtuna ce se vestește.

Oușmanii păcii țării, și-au făcut o unealta de tulburare din îndreptarea Calendarului.

Știința în luptă cu întunerecul. Până va lumina D-zeu și întunerecul, ar fi mai bine ca știința să fie ea mai cuminte, așteptând.

Basarabia uimește țara, cu o știre neașteptată: Metropolitul Gurie, știind că în acel ținut, vrasmașii păcii țării: Rușii, cari mai sunt numeroși pe acolo, nu au primit îndreptarea calendarului și țina sărbătorile tot după calendarul vechiu, și că asmuță poporul zicându-i, că „iacă România vi-a stricat legea cea veche și bună și v'a vândut papistașilor!“ — și simțind că sunt mulți printre țărani cari se lasă duși pe ghiață de viclenia rusească, — ca să și ferească biserica de o vrajbă, de o sfășiere, de o rupere, fie și mică, dar nedorită și neamului de nici un folos, — a dat de știre zilele trecute credincioșilor săi din Metropolia Basarabiei, că el dă voce a-și sărba în acest an sfintele Paști iară după calendarul cel vechiu, — așadar tocmai la 5 Mai, nu la 31 Martie, cum s'a statorit de sfatul Arhieresc, de sfântul Sinod.

Când în vara anului trecut, Sfatul Arhierescilor ortodocși din toată țara, întruniți în adunarea lor zisă „Sfântul Sinod“ a chibzuit că, dară, în 1929 în ce zi să se sărbeze sf. Paști, tocmai I. P. S. Metropolitul Gurie a fost raportorul (purtătorul de cuvânt) al lucrului și Sfinția sa a propus, și Sf. Sinod a primit, că paștile să fie sărba așa cum e scris în toate Calendarele de pe anul de față: la 31 Martie (odată cu ale Apusenilor), — căci dacă s'ar ținea la 5 Maiu, prin aceea se nimicește postul de Sânpetru.

Tare tulburați trebuie că și-a găsit înalt Prea Sfințitul Gurie pe credincioșii săi, încât acum fără a cere întâi adunarea sfântului Sinod, căruia să i arate ce vrajbă e în poporul basarabean, și să aștepte să se facă o hotărâre cuminte, chibzuită, în-

țeleaptă, a tuturor, — la Prea-sfinția sa a și dat judecată asupra lucrului, abătându-se dela hotărârea luată chiar la a sa propunere și întorcându-se la vechiul calendar.

În fața acestui lucru, Metropolitul Pimen al Moldovei, care în lipsa Patriarhului (acesta fiind Regent) este Președintele sfântului Sinod, a chemat de grabă la București Adunarea Arhierescilor în Sinod, ca să chibzuiască, ce e dară de făcut?

E greu de făcut acum ceva bun de tot și pe placul tuturor.

Noi spunem aci de nou, pentru știrea tuturor, atât a fraților noștri din Basarabia, printre cari mulți ceteșc foile noastre, cât și a celor din toată țara:

Indreptarea Calendarului, nu a fost o atingere nici cu un fir de păr de vechea și dreapta credință a poporului nostru, — a fost numai o schimbare a numărării zilelor, îndreptând acea numărare după mersul soarelui, căci dela acela pornesc socotelile calendarelor. Știința dovedise, că vechiul Calendar are o mică întârziere de câteva clipe, an de an, cari clipe adunate pe sute de ani, dau cissuri și zile, cu cari Calendarul întârzie față de mersul soarelui. Și calendarul apusean are o mică întârziere de acest fel.

Această întârziere au îndreptat-o învățații în sfatul Arhierescilor lor, făcând Calendarul nostru cel îndreptat, mai bun și ca cel apusean (catolic), întrucât nu mai avea să aibă în viitor nici atâta întârziere, cât are și azi cel catolic.

Așadar calendarul nostru răsăritean e tot al nostru, doar îndreptat încă și mai bine ca cel catolic.

Care creștin bun poate vedea o abatere dela credința străbună prin această îndreptare de măsurare a scurgerii vremii?

Nu s'a greșit nimic, nu s'a atins credința cu nimic. Doar că s'a dat de mici incurcături, în apropierea prea mare a unor posturi de o altă sau că uneori Paștile noastre ar fi să se atingă cu ale evreilor, în care caz (foarte rar) Arhierescii aveau îndatorirea a hotărâ amânarea praznicului așa, ca acea atingere să nu se întâmple. Era dat lucrul în buna lor grija. Și totul avea să meargă bine. Doar Legea noastră are trei păzitori în Arhierescii săi.

Dar potrivnicii păcii noastre, — cari în Basarabia sunt legheoni, — s'au pus pe lucru să ne tulbure buna pace. Întâi Rușii deacolo n'au primit îndreptarea făcută și sărbează toate după calendarul vechiu, bătându-se în pept că ei sunt păzitorii legii celei vechi și drepte. Iar bu-nul popor moldovenesc, foarte iubitor de lege, crede că aceia au dreptate și că noi ceilalți frați al lor ne-am fi depărtat dela vechea lege, — și se vede că-s mulți cei ce, neînțelegând încă rostul înapreptării făcute, ne socotesc pe noi pe toți greșți și numai pe viclenii rușii îi cred buni, — și se trag spre ei, spre vechea lege...

Limpede spus, aci e lupta științei, cu neștiința unora și răutatea altora.

Ce e de făcut?

Nu știm ce vor hotărâ Arhierescii. Cum vor hotărâ, noi așa vom primi. Nașterea lui Christos o sărbăm odată în an, apoi că azi în 25 Decembrie după calendarul îndreptat, sau în 25 Dec. după cel străvechiu, e acelaș lucru: Odată preamărim îndurarea lui Dzeu de a-și fi trimis pe Fiul său să se nască, să ne mântuiască. — Ivierea lui Christos odată pe an o sărbăm, ca praznicul cel mai luminat al primăverii, cu marele său tâlc. Că l'om sărba după calendarul îndreptat de știința la 31 Martie cam de vreme, sau calendarul străvechiu la 5 Maiu, cam târziu, nu are mare însemnătate, nu se atinge credința însăși în marele înțeles al praznicului.

Noi un lucru îl vedem: Poporul nostru în unele părți ale lui, nu a fost încă destul de pregătit, luminat, despre rostul și scopul îndreptării Calendarului, — și așa, pe acolo, a înțeles greșit acea hotărâre a Capilor bisericeii.

Ca urmare, și asmuțați de oameni răi, — ei se întorc, acolo în Basarabia, ba și în părțile de Nord ale Moldovei, cele vecine Basarabiei, împotriva acestei hotărâri. Și iacă ne vedem amenințați a avea o tulburare în biserica, spre bucuria dușmanilor și ai bisericii și ai neamului nostru, ba a însăși țării noastre!

Acest lucru trebuie încungiurat! În anumite pricini înțelepciunea bătrânească ne spune, că: „cel mai cuminte, îngăduie“.

Am trăit două mii de ani cu calendarul mergând cu întârziere față de mersul soarelui, — ce ar fi dacă am mai trăi câțiva ani, 5 ani, 10 ani, până când să lămurim și să luminăm tot poporul, că îndreptarea calendarului e un lucru bun e plăcere în fața științei. Și atunci o va primi și el. Că nu e poporul nostru atât de neînțelept, ca să nu se lase luminat de știință.

Arhierescii ar trebui să zică așa: Hotărârea noastră de a îndrepta și îmbunătăți Calendarul, rămâne bine adusă, — dar în fața neînțelegerii ei de către o parte a cre-

dincioșilor, și pentru a încunjura tulburări nedorite, —

ducerea ei în deplinire se amână până când va putea fi luminat întreg poporul despre folosul acestei îndreptări. (Pân' atunci dară, să se țină încă tot vechea Pascalie la socotirea sărbării Paștilor).

Cum am trăit 2000 de ani în pace după acea socotire, mai putem trăi un timp. Căci poporul, chiar acela care ține la vechea socotire, nu o face din răutate, ci chiar din foarte mare alipire la vechea lui lege, — lucru pentru care nu poate fi certat, ci chiar laudat, — și pe înțetul luminat, că nici cei cu îndreptarea nu vor stricarea legii, ci chiar desăvârșirea ei!

Dar, repetăm, cum vor hotărâ Arhierescii, așa vom primi, ca credincioși cuminti.

Cetind foile.

Aci arătăm ce păreri au multe altele în treburile de obște ale zilei.

Gazeta „Avântul“ din Petroșeni află, să-și arate nemulțumirea de ce a aflat, — că noul guvern a înlăturat rânduiala ce se făcuse la Căile Ferate, ca slujbașii de trei streini cari nu știu românește sau numai foarte slab, să fie mutați la slujbă prin vechiul Regat, ca să învețe bine românește. Acum aceia, încrezuți iau în deșert limba românească și nu-și mai bat atât capul cu ea.

— „Răsunetul“ din Lugoj arată că fiind vorba de o nouă împărțire a orașelor cari să se țină de Camera de Comerț din Lugoj și cari de cea din Timișoara, — o solie de fruntași lugojeni, în cap cu chiar Prefectul Mocioni, sau dus la București și au rugat pe Ministrul Madgearu, să nu iee din cele ce se țin de Lugoj, că rămâne Camera prea mică și săracă. Și Ministrul le-a răspuns că cu bună samă va fi cum solia dorește! Așa va rămânea.

Dar abia s'o întors solia acasă și iaca îi vine scrisoare cu pecete ministerială, că — tot nu se poate. Se rupe dela Lugoj o parte și se dă Timișoarei... — Căci întreprinderea Jidanii dela Camera din Timișoara. Iar voia lor nu o poate strica un Ministru.

— „Lumina Satelor“ (Sibiu) scoate la iveală că la aducerea legii pentru urcarea dărilor și pe poporul de jos cari nu mai pot, ca și pe cei bogăți cari mai pot plăti, — nici un deputat nu și-a ridicat glasul împotriva acestui lucru... Toți și au uitat de „fraților“...

Pe Valea Jiului

(ținutul cu mine de Cărbuni din jurul Petroșenilor, jud. Hunedoarei) e lipsă mare printre muncitori. Din două pricini: întâi că nu se lucrează cu puterea cu care s'ar putea lucra, fiindcă statul nu-și poate plăti la vreme cărbunii ce-i ia pentru Căile Ferate, — a doua că marile mine de cărbuni fiind și azi conduse mai numai de străini, cari nu iubesc pe lucrătorul român, aduc și ocrotesc pe lucrătorii streini, cari dau în lătură pe cei români, — și pe Români nu este cine să-i iee sub puternica și hotărâtoarea sa ocrotire!

Poate și de năcăjiți, oamenii s'au dat foarte beuturii. E plin de crâșme. La tot o sută de metri, jidanul în ușa unei crâșme. Și trage pe Români în ea.

Noul guvern vrea să ajute acestor stări rele, și se spune că s'a oțărât să închidă partea cea mai mare a crâșmelor (mai ales că cele mai multe nici n'au brevet (invoire) după lege, ci s' deschise așa cu pușca și cu voia finanților, cari știu de ce nu vād nelegiuirea...

La schimb se spune că guvernul a face să se deschidă mai multe închinării, case de pregătit ciau, întrucât ciauul nu e așa stricacios ca beuturile spirtuoase, ci e mult mai sănătos și aici nu poți bea până azi. — Numai ceva încă: Crâșmele s'le împușcate și cari, după asta, să fi și mai îngheșuite de „oaspeți“, de le ar lăsa în mâni de nevestitori români! Că de le lasă tot la Jidani, apoi — va fi mai mare tăcirea cea de apoi, ca cea dintâi.

Răspunsuri

dela cetitorii noștri bine înțelegători.

(Date pe scurt).

(Urmare din Nr. 8.)

La planul guvernului, mărturisit de ministrul Hallipa, de a împărți țara în „Provincii“ (Gubernii), — se spune că are de gând s'o împartă în 7 astfel de gubernii, — am mai primit următoarele răspunsuri:

Beiuș, 29. Dec. 1928.

Dle Redactor! Schimbarea Legii Administrative în înțelesul vederilor dlui ministru Hallipa, ar fi, gândim noi, chiar o nenorocire pentru iubita noastră țară. Să ne ferească Dumnezeu de astfel de administrație. *M. P. pr. — pr.*

Un domn notar diplomat, după-ace se arată că, dacă e vorbă schimbarea Legii Administrative (comunale și județene) de azi, d-sa arată pe larg și chibzuit, în ce fel ar trebui organizat serviciul Noatarilor comunale și cercuali și a perceptoarelor, — păreri pe care le vom publica îndată ce vom cunoaște planul guvernului în privința asta, — iar privitor la „provinciile“ dlui Hallipa scrie:

— „Ce privește cele arătate de Excelența Sa d. Pan Hallipa, de a se înființa „Provinciile“, pot spune, și o spune ori și care bun Român, că ar fi cel mai mare rău ce s'ar putea face împotriva unității Statului Român, — din toate punctele de vedere. *A. H. notar Cr. (J. Severin).*

Timișoara 28 Dec. 1928.

Dle Redactor! La întrebarea pusă, răspund și eu: Eu cred că acei cari sunt puși acolo la cârmă, au mai mult în capete decât noi, ori s'a face bine, ori rău!... *Antoniu Mihăilă inv. pens.*

Din Sebeș (Alba).

Dle Redactor! Mă rog să binevoști a publica în pr. Dv ziar cele ce urmează și pentru care îmi iau răspunderea personal:

La noaptea din 8 spre 9 Ianuarie 1929 indivizi rămași până acum ne-cunoscuți, au așezat o bombă la ferostrea casei mele cu scopul de a-mi ruina casa și a omorâ pe cei ce s'ar afla în vremea exploziei în casă și în jurul ei. Norocul a fost că fiind focosul rău pus, explozia prin curentul electric nu s'a produs. Vădit că acest atentat e pus la cale de dușmanii politici din loc, iar

făptuitorii sunt unelte oarbe în mâinile lor.

Deși au trecut dela atentat patru zile, nici un conducător politic din loc n'a găsit de cuviință să osândească în public acest lucru.

În ce privește descoperirea făptuitorilor, ei sunt arătați aproape cu degetul de toată lumea, cu toate acestea n'am nădejde să fie descoperiți, căci la noi au mai rămas lucruri triste, chiar omoruri, nedescoperite.

Arăt lumii acest fapt numai pentru ca oamenii cari poartă răspunderea pentru starea anarhică din țară, să se trezească până mai este timp.

Sebeș (Alba), la 12 Ian. 1929.

Cu toată stima:
Dr. ION CUȘUȚĂ
membru al part. poporului, f. pref. ct și deputat.

NOUȚĂȚI

Teatrul trupei „Asociația Vestul Românesc“ la Orăștie. — Va juca, în orașul nostru, în sala de spectacole a hotelului „Central“: Sâmbătă în 19 Ianuarie, piesa „Năpasta“, de Caragiale, iar Duminică, în 20 Ianuarie: „Sorana“, de Brătescu-Voinești. Bilete se pot procura la Tutungeria d-nei Blaga.

Invoirea pentru petreceri și producțiuni, se va da pe viitor de Primărie. Prefectura județului (credem că în toată țara, nu numai într'un județ) a dat de știre Primăriei orașelor, și Primăriile vestesc prin aceasta pe toată lumea, că autorizațiunea (invoirea) de a se da petreceri, producțiuni, serate, ș. a., se va cere pe viitor dela Primăria orașului, nu mai mult dela Poliție. Primăria va da acele autorizațiuni, cerând și părerea Poliției. Tot la Primărie se va încheia și Procesul verbal (protocolul) de socoteli.

Mare ispravă! În Iași deregătorii au prins pe crișmarul Iosub Keiner că a pus în vânzare vin falsificat (făcut din prafuri) și l'au pedepsit, mă rog, cu 25.000 Lei! Cu cât trage el în 2 zile de pe nebunii ce-i calcă crâșma. Mare ispravă. Parcă așa o să-i desveți de mișeliei! Dar ce să-i facem! Ei ne sunt azi stăpâni. Se supără Marmorosch Blank dacă-i scuturăm mai rău de perciuni!...

Soarte de zburători Un mare aeroplan de dus călători, având în cabina (vagonul) ce-i atârna în ghiare, zece călători, — s'a prăbușit lângă Midletown (America). Cinci din călători au murit pe loc sub zdrobiturile mașinei, trei greu răniți și numai 2 au scăpat ca prin minunea lui Dumnezeu.

Banditul Drincea care era de ani de zile spaima Bănatului, — a fost descoperit și împușcat de o patrulă de jandarmi în satul Ciclova. Omul acesta rău fusese osândit la muncă silnică pe viață pentru multe omoruri și fărâdelegi, acum doi ani, — dar a scăpat din temniță și s'a dat la alte răutăți. Știa lumea frică de el ca de satana.

În 12 Ian. banditului i-a venit poftă de chef (de petrecere) și a coborât din pădure în casa pădurarului din Ciclova. Aci până cheful, cineva a dat de știre jandarmilor, cari venind au impresurat casa. A scăpat din casă și jandarmii i-au ieșit în cale. El s'a apărut împușcând și omorând pe loc pe sergentul de jandarmi Marin Irgan și pe caporalul Nicolae Efrin, apoi a căzut și

și el răpus de gloanțele celorlalți 2 jandarmi, cari însă au primit și ei răni destul de grele.

Hydroavion, înecat. În 9 Ian. un hidroavion nou, (aeroplan care zboară și dacă vrea se lasă pe apă și plutește ca o luntre) făcând un zbor de încercare, a căzut în mare lângă Nisa (țarmul Franței) și s'a scufundat. Doi ofițeri și 3 subofițeri s'au înecat cu el.

Zdravăn furat. În 10 Ian. unui negustor, Nicola Krusevski, care căătorea cu trenul „Simplon“ dela București la Paris, i s'au furat în tren bijuterii (lucruri scumpe, aur, diamante ș. a.) în 17 milioane! Paguba s'a descoperit în Subotioa (Sîrbia). Dar hoțul n'a fost aflat.

Emenoi Ungureanu, Românul plin de inimă din Timișoara, o fată a Românilor bănățeni, — a implinit 83 de ani de viață, fiind încă întreg și sănătos și luminat la minte. Deci Dumnezeu încă mulți ani de viață.

Gerul strâns ce s'a lăsat peste țară, ca și peste toată Europa de mijloc, — ba chiar și peste Italia cea cu fire mai dulce, — a făcut să înghețe și Dunărea, lucru ce nu se întâmplă în toate iernile.

— La Iași a fost la 11 Ianuarie un ger de 24 grade sub zero. Tot 24 grade a fost în aceeași zi și la Brașov!

— Stârniți de ger, care-i face să crape de foame, lupii s'au scormonit de prin păduri și coboară la șes și atacă la drumul mare vite, oameni, ce găsec. În Moldova zeci de oameni lucrau pe linia ferată ceva reparare, când de-odată văzură că se reped spre ei o haită de lupi! Sărmanii oameni au scăpat așa, că s'au urcat pe stâlpii de telegraf și au stat acolo un cias întreg, înghețați de frig, până s'au depărtat de pe aci fiarele.

Un câne turbat a mușcat acum pe Anul-nou în satul Tâmpesți, din jud. Fălciucen (Moldova) pe 24 de oameni. Au fost siliți să meargă toți la Iași, la clinică, să-i altoiască contra turbării.

La Comunitatea de avere din Caransebeș, s'a făcut cercetare de trimișii Ministerului de Domenii, și pe temeiul celor aflate, d. secretar de stat dela acel Ministeriu, Dr. Dorbescu, a suspendat (înlăturat) din slujbă pe Președintele Comunității dl Orzescu, aflând însemnate nerândueli în umblarea cu averea Comunității.

Bande de h și prin gări. Mai ales prin garile unde se încrucișează linii ferate, — fiindcă aci se coboară lumea de pe un tren și urcă pe altul, sunt cuibărite bande de hoți de tot felul, unii pentru a ușura buzunarele călătorilor, alții pentru a le fura geamantanele. În sjunul Crăciunului au furat în gara Vințului de jos unui preot ce își aducea bietul salariu pe 3 luni, ca să-i fie de ajutor pe sfințele sărbători, portofelul cu bănuții și cu tot ce avea prin buzunare. La urcarea în tren te trezești îmbulzit și din față și din dos, strâns între călătorii „grăbiți“ de nu știi încotro să dai, — atunci te curăță, că nu simți în îmbulzala cum îți umblă prin buzunare. Îndată după aceea e foarte larg prin vagon, dar larg și prin buzunarele tale, care n'ai știut că „îmbulzala“ o făceau anume hoții!

La Brașov a fost prinsă zilele astea o bandă ce fura geamantane.

Să fiți cu mare pază la călătoria pe trenuri, îndeosebi la urcare și la coborâre, când vedeți îmbulzire în jurul vostru.

Două vapoare românești, noi. Guvernul românesc a comandat (cerut să i se facă) două noi vapoare la o fabrică de vapoare din Italia. Acum se vestește că vapoarele sunt gata și în primăvară vor fi aduse la Constanța, unde vor fi luate în primire cu paradă, — ele primind atunci botezul de: Vaporul Regele Ferdinand și Vaporul Regina Maria, — întru pomenirea fericitei noastre perechi Regale care a stat cu atâta vrednicie în fruntea țării în marele război.

Aceleași gânduri,

izvorâte din aceleași griji.

Țăranii noștri au la îndemână trei gazete populare, scrise anume pentru țărâni și îngrijite de oameni ce nu se leagă cu toate puterile de pulpana cutărui ori cutărui partid politic, încât să fie silite a lăuda ori-ce lucru ce face partidul, de-o fi bun, de-o fi rău, — ci spun adevărul (după judecata și inima lor) despre toți și toate.

Aceste 3 foi populare bine răspândite în țară, dar mai ales în Ardeal și Bănat, s'au întâlnit în păreri lor de multe ori, fără a fi fost între ele nici o înțelegere înainte. S'au întâlnit în păreri, pentru-că gândul neumbrit de vre-un interes (trebuință, umblare după vr'un folos) și inima lor drept-simțitoare, așa le spunea să scrie. Și cum nu se simțau cu scâlș pe gură (pus de vr'un partid), s'au trezit grăind la fel.

A scos acest lucru la iveală întâi „Lumina Satelor“ dela Sibiu, că, în fața alegerilor, pe când gazetele erau datoare a spune poporului adevărul și numai adevărul, despre ce fac partidele, — toate trei aceste foi populare: „Lumina Satelor“ (Sibiu), „Lumea și Țara“ (Cluj) și „Libertatea“ (Orăștie), au scris de-odată, că vād lucru slab în aceea, că guvernul a legat tovărășie cu Sașii, cu Jidovii și cu Socialiștii, — alegându-i pe listele sale.

S'a văzut aceeași înțelegere când a fost vorba și de judecarea altor treburi ce privesc lupta neamului nostru pentru a-și ținea locul de stăpân în această țară și de a se urca pe treptele stăpânirii acolo unde i se cade (și unde încă nu e, căci streinii în multe privințe sunt și acum ei mai bine ca noi!)

O dovadă nouă de acest fel vedem în numerii din săptămâna trecută a acestor foi:

Noi tipăream în fruntea foii „Scrisoarea din București“ care spunea că rău a chibzuit noul guvern măsura în care a urcat dările: Prea a apăsă pe toată sărăcimea fel cu bogătașii, și prea a cruțat pe cei cu câștiguri mari, dela cari putea storce mult, ca să nu mai apese și pe cei de jos.

Aceleași gând îl dădea pe fața „Lumea și Țara“ dela Cluj, scriind tot în fruntea foii, că: „Ar fi putat guvernul să nu ridice dările pe cei săraci“... — și arăta cum: Așa cum

am zis și noi: să sporească venitele statului prin o dare mai mare pe cifra afacerilor *Băncilor din Jară*, — și a altor mari bogătași...

Aceeași părere am cetit'o și în „Lumina Satelor”. Căci foi neatârătoare fiind și gândindu-se la adevărata apărare a poporului de nevoi, — nu numai la preajma alegerilor, — aceste foi cer guvernelor, — ori-care ar fi ele, — cruțarea poporului și după ce au trecut alegerile, când domniile cele cu marile făgăduințe s'au așezat în scaunele de domnie, pe când poporul a rămas tot în scaunul său așternut pe spini. Cel puțin să nu mai pună și ei spini noi, în loc să cerce a-i înlătura pe cei vechi...

Asta e deosebirea într-o foie neatârătoare și una sprijinătoare cu ori-ce preț a stăpânilor săi de partid.

SCRISORI

Plângere împotriva unor slujbe ce nu-s de lipsă.

Șag, Ian 1929.

Dle Redactor! Rugăm să ne dați răspuns la o durere a noastră: Noi gândim că nu este lege pe aceea, ca noi să plătim un Servitor la comună, când nu avem lipsă de el

Și aia ce-i, că ni-s'a pus „coșari”, că nouă nu ne lipsește să vină în toată luna la casă să ne măture soba, că noi nici foc în vatră nu avem în toate zilele. Și în multe case nici horn nu este, ci coș de prins fumul și schinteile în pod, și coșaru acolo n'are ce mătura. Ni-l măturăm noi, cum l'am măturat din tați în moși, mai ales că vreme avem destulă iarna când arde focul în casă. Suntem dară noi datori să plătim „coșarul”? *Gr. M.*

Răspundem: Slujba de servitor la comună, ca și cea de Coșar pentru ținerea în curățenie a hoanelor, au fost hotărâte negreșit de conducerea comunală (de delegația permanentă, dacă hotărârea e mai nouă) și trecută prin Conziliul comunal, care a întărit înființarea acestor slujbe.

Dacă știți că nu erau de lipsă, atunci trebuia să faceți recurs la județ împotriva înființării acestor slujbe de prisos. Și poate că județul vă dădea dreptate și nu lăsa să se înființeze. Dar dacă acel prilej l'ați scăpat și hotărârea a rămas întărită, acum ea e obligatorie pentru toți. Poate că unii n'ar avea lipsă de hornar, dar cei mai mulți credem că au trebuință de măturătorul hornar și nu-l doresc alungat.

Acum iaca ce ați mai putea face:

Acei cari nu aveți sobe cu hornuri în rânduială, (cari trebuie scutite de hornar, căci altfel se tot aprind și omul de casă nu le poate mătura), — cei cu „camife” de acelea vechi, cu coșu în pod, înaintați o cerere către Conziliul Comunal (prin delegația permanentă), ca pe DV. să vă scutească de primirea și plățirea hornarului. Și Conziliul credem că vă va scuti.

Iar dacă cei mai mulți și din membrii Conziliului sunt de această părere, ei pot să și desființeze slujbele acelea ce nu plac cetățenilor, că numai năzăr îi aduc. Acum chiar se face bugetul cel nou. Să le lase afară din buget, — dacă așa cere satul.

Alta cale nu vă știm arăta.

Posta Redacției.

D-sale I Colibășan, București, Nr. 52 din 1928 nu și-l putem trimite fiindcă nu a apărut. Cu Nr. 51 s'au încheiat numerii din 1928, urmând după el îndată numărul de Crăciun, pe care l'am dat în Nr. 1 din 1929, — ca început frumos de an nou, după vechiul nostru obicei.

„Casa de cetire” în Br. Am scris și repetăm: Nu putem trimite foile de cinste Casinelor și Caselor de Cetire. Având membri plătitori, o cu dreptate să plătească foile.

CAUT 2 ÎNVĂȚĂCEI

Din familie bună în prăvălia mea de spețerie și manufactură.

Petru Bârsan.

2-5 Bonóvici.

Bela deleg. judecătorei rurale GEOAGIU

Nr. G. 2175/2—1928.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul delegat judecătoresc aduc la cunoștința generală, că în baza deciziei Nr. P 276.928 a judecătorei rurale Geoagiu în cauza excepțională a armătorului Marc Teodor domiciliat în Geoagiu repr. prin adv. Dr. Mihail Oros pentru 1095 Lei cap. și acces ficșază termen de licitație publică în ziua de 22 Ianuarie 1929 ora 2 p. m., în comuna Geoagiu când se va vinde în favorul armătorului și în baza art. 20 leg. XLI. 1908 a armătorilor stăruași mobilele: 2 covoare de lână pe paturi, 2 fețe de masă usul alb țesut din ață și usul de lână 1 covor de lână 4 covoare de lână, 1 ladă de țint haine, 1 masă, 1 măsuță mică 2 butoiașe și 3 găste prețuite în 4100 Lei celui care a oferă un preț mai urcat pe lângă plata în numerar făcută imediat.

În caz necesar mobilele se vor vinde și sub prețul de est mare.

Geoagiu, la 31 Dec. 1928

S. Werirberger,
delegat judecătoresc.

Nr. G. II 2587/1,28.

Publicațiune de licitație.

Subsemnatul Portărel aduc la cunoștința publică, că lucrurile următoare ș. a. pat, iadă, scaune s'au executat în Șobot în favorul executorului Gafta Pădure, repr. prin adv. Dr. I. Radu, pentru încasarea capitalului de 270 Lei și acc. prin excepție de acoperire și cari s'au prețuit 1000 Lei se vor vinde prin licitație publică.

Pentru înfăptuirea seestel licitațiunii, se fixează termenul pe 22 Ianuarie 1929 orele 3 p. m., în comuna Șobot la locuința armătorului și toți cari au voe de a cumpăra, sunt invitați, că lucrurile sus-amintite vor fi vândute și sub prețul de strigare.

Prețuțiune care e de încasat face 270 Lei capital, dobânzile cu 12% accouă din 2 Iunie 1928 iar accouă până acum stăvante de 340 Lei.

O șapte, la 23 Oct. 1928

Kosztaczky,
portărel.

Beția STOMAC

Boale de

de tot felul ca: lipsa de apetit, mișturirea grea, catarul de stomac, acroala grea și vomarea, sgârzi de stomac și peste toate greutățile și stăbiciunile stomacului, se înfăptură prin

Esența de STOMAC „Vértes”

4 sticle 540 lei prin ramburs

Spese postale și ambalaj în regie proprie

Farmacia la „VULTURUL ALB” Nr. 35, Lugoj, Banat.

„Calendarul Național”

al „Foil Interesante” pe 1929

a ieșit de sub tipar! S'a început trimiterea lui, la adresa celor ce au trimis banii pentru el.

Ca și în alți ani, „Calendarul Național” întrece pe celelalte calendare, prin aducerea de vederi (chipuri) pe cari în altele nu le poți găsi. Precum:

— O Fanfară a bravilor Români din Bănatul Sârbesc, cu care au primit în toamna asta pe I Preasfințitul Episcop dela Carasebeș la vizitația canonică ce li-a făcut'o acum. E o mândrie acea fanfară cu bogatele și frumoasele ei instrumente, pe cari le-au mândrit cu atâta măiestrie la primirea Arhiereului iubit.

Mișul Rege Mihai fotografat în mijlocul copiilor de sarmă Sa din Piana Sibiului, în vara anului 1928 la Sibiu, — dal în Calendarul nostru după o reușită fotografie, primind noi și dând cetitorilor un chip curat și frumos! Și numele drăguților Românași din chip!

— Trei însemnate figuri istorice: Regele Carol I, cu Țarul Nicolae al Rusiei și Principele de Coroană Ferdinand, fotografiați toți 3 la un loc, pe bordul Jahtului Regal, la Constanta, în 1918, când Țarul a făcut vizită Familiei Regale Române, la Constanta... Ge planuri mari pămădeau ei atunci împreună!.. Și cum azi toți 3 plănitorii sunt morți, și planurile lor cu ei...

— O familie românească de 29 de membri, de-i o fală. — Icoana drumului pe care a sburat peste mare Generalul Nobile la Polul Nord și punctul la care s'a nenorocit, și istoria întâmplării, — apoi: Ce e Polul-Sud (cel de Miazăzi) și chipul corăbii ce a plecat acum spre acest Pol.

Și alte zeci de chipuri, cari de cari mai interesante! Incole: Cetiri alese: poezii, schițe, o poveste, hazuri, cuvinte cu tâlc, — și altele, dând o cărticică de 96 pagini, ce face cinste ori cărei mese de cetitor Român.

— Indrumări ce timbru se pune pe Contrate, pe Obligații, pe Cambii (polițe), pe Chitanți, după legea cea nouă adusă în 1927, — lege cu totul deosebită de cea din trecut! Nu mai e „Scală”, e altă rânduială!

— Mersul vremii; cât țin animalele; cât closesc paserile; — despre Pesti și Telegraf. — Tărgurile de țară, — și tot ce e mai de lipsă să știe fiecare om.

— Se trimite numai după primirea înainte a banilor!

Prețul Calendarului e, ca și în anul trecut:

1 exemplar (o bucată), cumpărat aici: **16 Lei.**

Trimise prin postă, franco 1—5 exemplare, tot cu 16 Lei usul, iar 10 Lei pe de-ăsupra (pentru toate la oialtă) ca plată de recomandat (ca să nu se piardă pe postă sau prin mâinile prin cari trece dela postă până la cumpărător). Cel ce trimite numai prețul Calendarului, iar cei 10 Lei pentru recomandat nu-i adăuge, — le va primi simplu franco (plătite), dar de se vor perde, a doua oară nu i-se mai trimite.

Dela 6 exemplare în sus se plătesc cu numai 13 Lei exemplarul și 10 Lei de recomandat pentru toate la un loc.

— Librării și vânzătorii de foi, au rabatul pe care îl au la foi.

— Abonaților nostri vechi, probați ca buni plătitori (cel puțin de 2 ani în rânduială), le trimitem nu număr potrivit de calendare și fără bani, spre a le plăti după vânzare.

„Calendarul Național al Foil Interesante” dela Geoagiu, pe 1929 e o preț frumoasă carte cu chipuri și cetiri alese!

A se cere la:

Admin. „Libertatea”,
ORĂȘIE (jud. Hunedoara)